

ma, aga meie tahame vilju. Olulisem on anda suvel ja sügisel väetist, mille fosfori- ja kaaliumisisaldus on lämmastikust kindlasti suurem või siis võra piirile sisse kaevata kompostmulda või laagerdunud sõnnikut.

Kevadised pritsimised võtke ette alles siis, kui olete puud vormi lõiganud. Ülekasvanud võra ei saa efektiivselt töödelda, sest preparaat peab sattuma igale oksale ja lehele. Tihedat parukat ei ole võimalik nii märjaks kasta.

Ärge kõndistage puid

Tugev tagasilõikuis kurnab puud pikka aega, aga võib ka kohe hukule määrata. Õunapuud saab järk-järgult madalamaks lõigata, aga talle peavad "käed" alles jääma. Sageli jäetakse põhiokstest alles pikad kõndid. See on mitte ainult kole, vaid võtab puult ära oksad, kuhu lehti kasvatada. Kõndistatud puu hakkab kevadel suures hirmus kasvatama oksa, nn vesikasve, et saaks lehti, mille abil päike kinni püüda ja ellu jääda.

Viljapuude lõikamine tasub endale selgeks teha juba seetõttu, et nad vajavad iga-aastast hooldust. Lõigatud puud kasvatavad suuremaid ja mahlasemaid õunu. Hüva nõu puude hooldamise ja koolituste kohta leiate interneti-lehelt www.õunapuu.eu.

PIRET PIHTJÕE

aednik-aiakujundaja

NÄPUNÄIDE

Kuidas lõigata perepuud

Ka perepuu vajab iga-aastast hoolduslõikust.

Olenevalt puule poogitud sortidest edeneb mõni oks kiiremini ja mõni aeglasmalt. Kui lasta jõulisemal oksal muudkui kasvada, saab ta kõik toitained endale. Nõrgem oks annab alla, ei vilju ja võib üldse ära kuivada. Jõulise kasvuga oks võib aga saagi all murduda või puu koguni pooleks tirida.

Poogitud oksad tuleb hoida enam-vähem tasakaalus ja lõigata ära sissepoole ning taevasse suunduvad kasvud.

Mustasõstrapõõsad tuleb igal varakevadel kindlasti üle vaadata ja nakatunud pungad hävitada.

Ohtlik kahjur priskes pungas

Korjake mustasõstrapõõsastelt ebaloomulikult suured paisunud pungad ja põletage. Muidu pahlkestast jagu ei saa.

Sõstra-pahlkest (*Eriophyes ribis*) – musta sõstra kõige ohtlikum kahjur – on saanud meie aedades üleüldiseks nuhtluseks. Massilisel esinemisel võib ta hävitada põõsal kõik vilja- ja kasvupungad.

Juba sügisel võib märgata, et osa punge on teistest suuremad ja ümaramad (terve pung on piklik ja terava tipuga). Kevadel need ei avanen, ainult paisuvad ja jäävad suurte ümarate pallidena põõsale, kuni kuivavad. Nakatunud pungast võivad areneda ka ebanormaalse kujuga kidurad lehed, uusi võrseid ega õisi ei moodustu.

Hiidpung on asustatud väga väikeste (0,15 mm) valkjate lestadega, kes seal varakevadel paljunevad. Nad tarvitavad ära lehe moodustamiseks vajalikud toitained, mistõttu pung ei avane. Kui nakatunud punge on oksal palju, võib oks kuivada. Põõsa kasv jääb kiduraks, saaki saab vähe.

Musta sõstra õitsemise ajal väljub osa uue põlvkonna lesti pungadest ja rändab uutesse. Osa kandub tuule, putukate, lindude ja ka inimese abil tervetele põõsastele. Kasvuperioodi jooksul võib pungades areneda kaks kuni neli lestapõlvkonda.

Nii võib pahlkest nakatada terve aia, kui nakatunud pungad aastast aastasse põõsastelt noppimata jätta.

Koduaias on põõsaid vähe ja kahjuri levikut saab kontrolli all hoida. Selleks tuleb ebaloomulikult ümaraks paisunud pungad kevadtalvel ja hilissügisel ära korjata ja põletada. Kevadel lehtimise ajal hoidke põõsastel silma peal kuni lehtede täieliku avanemiseni ning korjake ära iga pung, mis on jäänud kinniseks.

Kuidas toimida

- Kui nakatunud punge on üksikuid, piisab nende noppimisest.
- Kui pahlkest on vallutanud oksal pooled pungad, on parem see maani maha lõigata ja tulle visata.
- Kui põõsal on peaaegu kõik pungad nakatunud, ei aita muu, kui see välja juurida ja põletada.
- Putukamürgiga on lesti keeruline tõrjuda, kuna nad viibivad pungast väljas üsna lühikest aega ja neid on raske puutemürgiga tabada. Ja milles koduseda mürgitada!
- Kuna pahlkestale meeldivad ühed sordid rohkem kui teised, on targem tugevasti nakatuv sort asendada pahlkestakindlamaga. Uus põõsas istutatakse teise kohta.

TT

Allikas: Väino Pallum, "Taimekaitse puuvilja- ja marjaaias" (Maalehe Raamat 2001)